

Het effect van stijl en details in een verklaring op de perceptie van geloofwaardigheid en het oordeel van schuld aan een snelheidsovertreding

The impact of concreteness and details in statements on perception of truth and debt judgement for speeding

Bachelorscriptie 2019/2020

Radboud Universiteit Nijmegen

Ireen Smith, I.M. - S1030307

Begeleider/eerste beoordelaar: dr. L.G.M.M. Hustinx

Tweede beoordelaar: dr. A.P.J.V. van Hooft

Opleiding: Premaster Communicatie- en Informatiewetenschappen

Datum: 24 januari 2020

Samenvatting

Voorgaande onderzoeken hebben aangetoond dat leugenaars minder details en abstracter taalgebruik in hun verklaring gebruiken dan waarheidsvertellers (DePaulo et al., 2003; Vrij et al., 2004; Nahari, Vrij & Fisher, 2014; McQuiad et al., 2015). Ook konden leugenaars voor een hoog percentage op basis van de hoeveelheid details in hun verklaring accuraat gedetecteerd worden (Vrij et al., 2004; Nahari, Vrij & Fisher, 2014). Daarnaast is er evidentie gevonden dat concreet taalgebruik invloed heeft op de perceptie van waarheid (Hansen & Wänke, 2010) en bleek concreet taalgebruik te leiden tot een positiever oordeel (Hustinx, Hofstra & Janssen, 2018). In dit onderzoek zijn stijl en details voor het eerst samengevoegd om het effect op geloofwaardigheid en schuldoordeel te toetsen. In het onderhavige onderzoek werd onderzocht of een verklaring met concreet taalgebruik en aanwezigheid van details zouden leiden tot een grotere geloofwaardigheid en een lager schuldoordeel dan een verklaring met abstract taalgebruik zonder details. Dit is getoetst door een experiment uit te voeren waarbij 156 proefpersonen een tekst aangeboden kregen van een conversatie tussen politieagent en bestuurder die is aangehouden wegens een snelheidsovertreding. In deze tekst zijn stijl en details systematisch gemanipuleerd. Na het lezen van de conversatie kregen de proefpersonen een vragenlijst aangeboden waar zij een oordeel moesten geven over de geloofwaardigheid en de mate van schuld aan snelheidsovertreding van de bestuurder. Uit de resultaten bleek dat de bestuurder bij de gedetailleerde verklaring geloofwaardiger en minder schuldig aan snelheidsovertreding beoordeeld werd dan bij de ongedetailleerde verklaring. Er is geen effect van stijl gevonden op geloofwaardigheid en oordeel van schuld aan snelheidsovertreding.

Inleiding

“In de auto zette ik het nummer onder een andere naam in mijn telefoon en at het visitekaartje op. Ik kon geen risico’s nemen. Onderweg naar huis werd ik overvallen door angst; angst die in mijn maag ronddraaide wanneer ik eraan dacht dat nummer te bellen, angst dat hij erachter zou komen dat ik overwoog met de CIE te praten, angst dat hij me dat niet zou laten overleven, een diepgewortelde, allesoverheersende angst voor Hem, voor Wim, voor Willem Frederik Holleeder alias ‘De Neus’, een van Nederlands meest gevreesde criminelen van de laatste twee decennia, en mijn oudste broer (Holleeder, 2016, p. 33).”

Astrid Holleeder, de zus van Willem Holleeder, heeft dit jaar haar derde boek uitgebracht waarin ze schrijft over de relatie met haar broer. Mede door de getuigenis van Astrid Holleeder is Willem Holleeder veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf voor vele ten laste gelegde moorden en lidmaatschap van een criminele organisatie (Raad van de Rechtspraak, 2019). De verklaringen van Astrid Holleeder werden door de rechtbank beoordeeld als betrouwbaar; de verklaringen van Willem Holleeder werden door de rechtbank beoordeeld als ongeloofwaardig (Raad van de Rechtspraak, 2019).

Waarom werden de verklaringen van Astrid Holleeder beoordeeld als geloofwaardig? Er zijn verschillende onderzoeken gedaan naar wat een verklaring geloofwaardig maakt en naar wat een oordeel over een verklaring kan beïnvloeden. In deze studie zal duidelijk worden dat het citaat uit het boek *Judas* zowel concreet taalgebruik bevat als details; verbale factoren die invloed zouden kunnen hebben op de perceptie van wat waarheid is en op het oordeel van schuld aan overtreding. Deze factoren worden in dit onderzoek bij elkaar gebracht. Eerst zal uitgebreid onderzoek naar het gebruik van details door leugenaars aan bod komen, waarin aannemelijk wordt gemaakt dat leugenaars minder vaak details gebruiken (DePaulo et al. 2003; Vrij, Evans, Akehurst & Mann, 2004). Dit zou erop kunnen duiden dat de mate van details een graadmeter kan zijn voor de mate van geloofwaardigheid.

De andere factor die de mate van geloofwaardigheid zou kunnen beïnvloeden is concreetheid van taalgebruik. Concreet taalgebruik zou ertoe kunnen leiden dat iets als meer waar wordt beoordeeld (Hansen & Wänke, 2010). Er worden meerdere onderzoeken besproken naar de effecten van concreetheid op de perceptie van geloofwaardigheid en sociale oordelen.

Details

Leugens worden verteld door iedereen. Dit gebeurt meerdere malen per dag (DePaulo, Kashy, Kirkendol, Wyer & Epstein, 1996). Leugenaars zouden gedetecteerd kunnen worden doordat

zij zich anders gedragen dan waarheidsvertellers (DePaulo et al. 2003). Dit blijkt uit een meta-analyse naar *cues to deception* (gedragingen of impressies om kenmerken van leugenaars te determineren). Deze review is gebaseerd op voorgaande literatuur en bestaat uit een totale dataset van 120 independent samples. Binnen de independent samples zijn *cues to deception* gerapporteerd. Er werden 158 cues van misleiding gerapporteerd. Het resultaat liet zien dat leugenaars detecteerbaar waren aan de hand verbale en non-verbale cues. De onderhavige studie richt zich met name op de verbale cues en zal de gevonden resultaten op het gebied van verbale cues uitlichten. Er werd gevonden dat leugenaars minder details in hun verhaal gebruiken dan waarheidsvertellers (DePaulo et al. 2003). Ook bleken de leugenaars verbaal minder direct (abstracter) dan waarheidsvertellers. Verder liet dit onderzoek zien dat leugenaars meer taalgebruik gebruiken dat hen distantieerde van de luisteraars en de inhoud van hun verhaal was meer ontwijkend, onduidelijk en onpersoonlijk. Verder bleken waarheidsvertellers vaker de omgeving te beschrijven in hun verhaal dan leugenaars.

In een andere studie is gevonden dat waarheid en leugens kunnen worden gedetecteerd op basis van verbale en non-verbale criteria (Vrij et al., 2004). In dit onderzoek kregen vijf proefpersonen video's te zien van een leugenaar of waarheidsverteller. In de video vertelde een geïnterviewde volwassene (student) de waarheid of een leugen over het spelen van een spel (Connect 4) met een medeplichtige en het wegvegen van een wiskundige formule van het schoolbord. Om de geïnterviewde persoon te motiveren om een overtuigend verhaal te laten vertellen in de video werd hen een geldbeloning beloofd. Indien hun verhaal niet overtuigend was moesten zij een essay schrijven. In totaal bestond het stimulusmateriaal uit 52 video's waarvan 26 video's van leugenaars en 26 video's van waarheidsvertellers.

De proefpersonen werden eerst getraind op de 12 verbale en non-verbale gedragingen en de relatie van deze gedragingen met misleiding. De verbale kenmerken waar zij op moesten letten waren de hoeveelheid details (specifieke beschrijvingen van plaats, tijd, personen, objecten en evenementen), contextuele inbeddingen (beschrijvingen van tijd en locatie), reproductie van de conversatie (het originele verhaal), beschrijving van de mentale staat van de ander (gevoelens, gedachtes en motieven van de ander), visuele details (details gezien door de geïnterviewde), auditieve details (details gehoord door de geïnterviewde), ruimtelijke details (locatie en gerelateerde objecten), temporele details (de tijd en duur van evenementen) en cognitieve activiteiten (gedachten en beredenering). Na de training bekeek elke proefpersoon twee keer een van de 52 videofragmenten en deze beoordeelden zij (volgens een 5-punt Likertschaal van (1) absent tot (5) heel erg aanwezig) het fragment op de 12 verbale en non-verbale kenmerken en of de persoon in het videofragment loog.

Het resultaat heeft laten zien dat bij leugenaars mindere hoeveelheid details en contextuele inbeddingen aanwezig waren dan bij waarheidsvertellers. Verder reproduceerden leugenaars minder vaak het originele verhaal, beschreven zij minder vaak de mentale staat van de ander dan waarheidsvertellers. Daarnaast waren er minder visuele details, auditieve details, ruimtelijke details en temporele details aanwezig bij leugenaars dan waarheidsvertellers. De proefpersonen konden een betrouwbaar en geldig oordeel geven van de verbale en non-verbale kenmerken. Ook konden de proefpersonen met een accuraat percentage van 74% beoordelen wie de leugenaars en de waarheidsvertellers waren.

Een ander onderzoek heeft de aanwezigheid van en het soort details in verklaringen van leugenaars en waarheidsvertellers onderzocht (Nahari, Vrij & Fisher, 2014). In deze studie schreven proefpersonen een verklaring waarin zij logen of de waarheid spraken over hun bezigheden de afgelopen 30 minuten. Twee codeurs hebben de perceptuele, ruimtelijke en temporele details in de verklaringen geteld. Zij maakte hierin onderscheid tussen verifieerbare details en niet-verifieerbare details. Verifieerbare details waren activiteiten die gedocumenteerd waren, uitgevoerd werden samen met een ander identificeerbaar persoon of waargenomen waren door een ander identificeerbaar persoon. Niet-verifieerbare details waren activiteiten die niet konden worden bevestigd door een ander, zoals alleen een sigaret roken of een vreemde naar de weg vragen. Uit de resultaten blijkt dat waarheidsvertellers meer verifieerbare details in hun verklaringen gebruikten dan leugenaars. Leugenaars konden voor beter correct geclassificeerd worden op basis van de hoeveelheid verifieerbare details (79% accuraat) dan op basis van het totaal aantal (verifieerbare en niet-verifieerbare) details (63,2% accuraat). Daarnaast konden leugenaars ook voor een groot percentage correct geclassificeerd worden (71,1% accuraat) aan de hand van het verschil tussen de twee types details, waarbij het verschil groter was bij waarheidsvertellers dan bij leugenaars.

Bij een leugen waar veel van af hangt, *high steak lies*, lijkt er door leugenaars meer waarde te worden gehecht aan taalkeuze dan bij leugens waar weinig van af hangt. Bij leugenaars zou taal een indicatie kunnen zijn voor ‘psychologische afstand’, waarbij de dader ‘afstand’ probeert te nemen van de waarheid door minder zelfverwijzingen of meer voorzichtige woorden te gebruiken (Hancock & Woodworth, 2013 in; McQuiad et al., 2015). Deze indicatie werd in een studie onderzocht, waarbij het taalgebruik van misleidende en oprechte verklaringen werd geanalyseerd (McQuiad, Woodworth, Hutton, Porter & Brinke, 2015). In dit onderzoek werden transcripten van 78 verklaringen geanalyseerd. De transcripten waren gemaakt van video’s van personen die pleiten voor een veilige terugkomst van hun geliefde. 35 personen die de verklaringen aflegden waren achteraf schuldig verklaard ten gevolge van fysiek

bewijs. De verklaringen werden geanalyseerd door Wmatrix (een woordanalyse hulpmiddel), waarbij het gebruik van woorden, delen van spraak en semantische categorieën werden geïdentificeerd en vergeleken. Uit de resultaten bleek dat misleidende verklaringen van leugenaars meer abstract taalgebruik bevatten (zoals ‘they’, ‘anybody’, ‘somebody’, ‘just’). Waarheidsvertellers waren specifiekere dan leugenaars, zij gebruikten namelijk vaker tijdsgebonden woorden (‘days’, ‘weeks’) en ‘we’ dan leugenaars. Leugenaars gebruikten meer vaag taalgebruik dat verwees naar anderen, mogelijk om de focus minder op henzelf te leggen (McQuaid et al., 2015).

In de onderhavige studie zullen de resultaten uit voorgaande studies worden meegenomen die laten zien dat leugenaars gedetecteerd kunnen worden door verbale kenmerken, doordat leugenaars taalgebruik gebruikten wat hen distantieert van de luisteraar/ander en wat minder details bevatte. De bovengenoemde detectieliteratuur wordt door de onderhavige studie uitgebreid door te onderzoeken of verklaringen die details bevatten worden geassocieerd met waarheid en door proefpersonen worden beoordeeld als meer waar dan een verklaring zonder details. Ook wordt onderzocht of een verklaring met details zal leiden tot een lager schuldordeel dan een verklaring zonder details.

Concreetheid

Er zijn veel onderzoeken gedaan naar de invloed van concreet taalgebruik. In een van deze onderzoeken is getoetst of concreet taalgebruik begrijpelijker, interessanter en beter reproduceerbaar bleek dan abstract taalgebruik (Sadoski, Goetz & Fritz, 1993; Sadoski, Goetz & Rodriguez, 2000). Er zou kunnen worden verwacht dat concreet taalgebruik begrijpelijker wordt gevonden dan abstract taalgebruik vanuit de *Dual Coding Theory* (Pavio, 1986, in; Pavio, 1991). Deze cognitietheorie beweert dat informatie beter wordt verwerkt en onthouden wanneer deze via twee kanalen binnenkomt; zowel verbaal als non-verbaal. Concreet taalgebruik vergeleken met abstract taalgebruik zou naast een verbale representatie ook tot een visuele (non-verbale) representatie leiden. Volgens de theorie zou de voorstelbaarheid van een concept dus groter zijn bij concreet taalgebruik dan bij abstract taalgebruik. De resultaten uit het onderzoek leken consistent met de Dual Coding Theory, daaruit bleek namelijk dat concreet taalgebruik begrijpelijker, beter reproduceerbaar en aantrekkelijker was dan abstract taalgebruik (Sadoski, Goetz & Rodriguez, 2000).

Naast de concepten begrijpelijkheid, interesse en reproduceerbaarheid is ook de invloed van levendig, concreet taalgebruik onderzocht op de beoordeling van geschiktheid van een moeder (Shedler & Manis, 1986). Levendige informatie of taal zou gedefinieerd kunnen worden

als emotioneel interessant, concreet en denkbeeldig provocerend en dichtbij (Nisbett & Ross, 1980). De proefpersonen in dit onderzoek beoordeelden de geschiktheid van een moeder middels een vragenlijst nadat zij 16 argumenten kregen voorgelegd. De helft van de argumenten waren pro-argumenten en de andere helft contra-argumenten. De levendigheid van de pro-argumenten en contra-argumenten werd gemanipuleerd door middel van de hoeveelheid details. De proefpersonen kregen dus een tekst met levendige pro-argumenten en niet-levendige contra-argumenten of een tekst die niet-levendige pro-argumenten en levendige contra-argumenten bevatte. Het resultaat was dat de tekst met levendige pro-argumenten leidde tot beoordeling van een betere moeder en die met de levendige contra-argumenten leidde tot beoordeling van een slechtere moeder.

De invloed van concrete en levendige taal op het oordeel over de mate van geschiktheid van een moeder kan worden verklaard door de *Availability Heuristic* (Tversky & Kahneman, 1973). De Availability Heuristic houdt in dat de gedachten die als eerste opkomen in het hoofd, bepalen wat voor informatie gebruikt wordt, bijvoorbeeld bij het vormen van een oordeel. Deze gedachten zijn als eerste beschikbaar, doordat de informatie gemakkelijk uit het geheugen kan worden opgehaald. Vanuit deze theorie zou levendige informatie in het geheugen makkelijker beschikbaar zijn en dus eerder in gedachten opkomen dan niet-levendige informatie en gebruikt worden bij het vormen van een oordeel. Als de levendige argumenten, zoals in deze studie (Shedler & Manis, 1986), voorargumenten zijn, zou deze informatie als eerste opkomen in gedachten en zou dit volgens de theorie verklaren dat dit leidt tot een positiever oordeel.

Daarnaast is er evidentie gevonden dat concreet taalgebruik invloed heeft op de perceptie van waarheid (Hansen & Wänke, 2010). In dit onderzoek werden 52 verklaringen, waarvan de helft waar en de andere helft onwaar, voorgelegd aan proefpersonen. Van elke verklaring was een concrete- en een abstracte versie. De proefpersonen kregen een van de twee versies aangeboden en beantwoordden naderhand een vragenlijst om de waarheid van de verklaring te beoordelen. Hieruit bleek dat concreet taalgebruik beoordeeld werd als meer waar dan abstract taalgebruik, ongeacht de werkelijke waarheid.

Dit resultaat zou kunnen worden verklaard vanuit de *Construal Level Theory* (Trope & Liberman, 2010). ‘Construals’ zijn de constructies van hoe mensen de wereld om hen heen interpreteren, waarnemen en begrijpen. Deze theorie gaat ervan uit dat hoe minder er sprake is van psychologische afstand bij een individu, hoe concreter het beeld, object of de gebeurtenis in gedachten is. Omgekeerd zou hetzelfde gelden: hoe verder het beeld, object of de gebeurtenis gedistantieerd is van de persoon, hoe abstracter het is in gedachten. Mogelijk worden aannemelijke gebeurtenissen sterk geassocieerd met eigen ervaringen en dus gedetailleerd en

concreet in gedachten weergeven, terwijl onwaarschijnlijke gebeurtenissen niet vaak of helemaal niet ervaren worden. Mensen hebben dus geen specifieke informatie of details in gedachten over onwaarschijnlijke gebeurtenissen. Deze gebeurtenissen zouden dan worden weergegeven op een abstracter niveau. De waargenomen echtheid en waarheid van een representatie in gedachten zou kunnen worden gekoppeld aan de mate van concreetheid. Dat concreet taalgebruik beoordeeld werd als meer waar dan abstract taalgebruik, zou verklaard kunnen worden doordat er bij concrete informatie minder psychologische afstand is (het beeld is dichterbij in gedachten) dan bij abstracte informatie en hierdoor zou concrete informatie kunnen worden geassocieerd met waarheid (Hansen & Wänke, 2010).

De definitie van concreetheid wordt verschillend geoperationaliseerd in verschillende tekstverwerkingsstudies. Bij tekstverwerkingsstudies wordt steeds vaker gebruik gemaakt van regressieanalyses, gebaseerd op grote aantallen van stimuli. Om te spreken over concreetheid als eenduidige variabele, waarbij kan worden gekeken naar bijvoorbeeld correlaties, was er behoefte aan het operationaliseren van concreetheid. Om deze reden is er onderzoek gewijd aan het valide beoordelen van woorden op basis van leeftijd, verwerving en concreetheid (Brysbaert, Stevens, Deyne, Voorspoels & Storms, 2014). Het resultaat is een norm voor *age of acquisition* (de verwervingsleeftijd van een woord) en concreetheid: een lijst van 30.000 Nederlandse woorden met bijna alle lemma's, geschikt voor onderzoeksdoeleinden. De mate van concreetheid van taalgebruik wordt bepaald door in hoeverre een concept wordt beschreven met een woord dat verwijst naar een waarneembare eenheid. Deze concreetheidsnorm is toegepast om het stimulusmateriaal van dit onderhavige onderzoek systematisch te kunnen manipuleren op concreetheid.

Concreetheid en details

Concreetheid en details zijn in een recente studie samengevoegd om de invloed op het oordeel van geschiktheid te toetsen (Hustinx, Hofstra & Janssen, 2018). In dit experiment zijn de pro- en contra-argumenten gemanipuleerd in concreetheid (concreet, concreet met detail en concreet met affectief detail) en samen met abstracte argumenten in één tekst aangeboden. Dit was een tekst met een casus over een alleenstaande moeder die voor haar zevenjarige zoon zorgt. Na het lezen van de tekst moesten de proefpersonen de mate van geschiktheid van een moeder beoordelen door een vragenlijst in te vullen. Na de beoordelingsvragenlijst werd de proefpersonen verzocht om de argumenten te reproduceren, om de voorspellingen van Availability Heuristic te toetsen. De verwachting dat concrete argumenten zwaarder zouden wegen dan abstracte argumenten, werd in dit onderzoek niet bevestigd. Er was hooguit sprake

van een trend. Dat concrete argumenten met details zwaarder wegen dan abstracte argumenten in het gevormde oordeel werd wel bevestigd: concrete pro-argumenten met details en abstracte contra-argumenten bleken namelijk te leiden tot een positiever geschiktheidsoordeel dan concrete contra-argumenten met details en abstracte pro-argumenten. Ook bleek dat concrete argumenten, absoluut en relatief, beter gereproduceerd werden dan abstracte argumenten. Bij een achteraf-analyse bleek dat, indien alle stijlvarianten van concreetheid samen werden afgezet tegen de abstracte stijlvarianten, de verwachte impact van concreetheid uit voorgaande studies wel werd bevestigd. Het resultaat was namelijk dat concrete pro-argumenten met abstracte contra-argumenten tot een positiever oordeel te leiden dan concrete contra-argumenten met abstracte pro-argumenten. Details lijken dus een belangrijke bijdrage te leveren bij het bewerkstelligen van concreetheidseffecten.

In de voorgaande literatuur wordt er een link gelegd tussen leugenaars en de hoeveelheid details. Zo bleek uit een voorgaand onderzoek dat leugenaars minder details te gebruiken in hun verhaal dan waarheidsvertellers (DePaulo et al., 2003; Vrij et al., 2004). In een andere studie konden leugenaars voor een groot percentage (74%) accuraat worden onderscheiden van waarheidsvertellers op basis van de hoeveelheid details (Vrij et al., 2004). Uit een ander onderzoek bleek dat waarheidsvertellers meer verifieerbare details (gedocumenteerde activiteiten, activiteiten die samen uitgevoerd werden of waargenomen waren door een ander identificeerbaar persoon) in hun verklaringen gebruikten dan leugenaars (Nahari, Vrij & Fisher, 2014). Ook in dit onderzoek konden leugenaars voor een groot percentage correct geclassificeerd te kunnen worden op basis van de hoeveelheid verifieerbare details (79%) of aan de hand van het verschil tussen de verifieerbare en niet-verifieerbare details (71,1%). Uit de resultaten van McQuaid et al. (2015) bleek dat misleidende verklaringen van leugenaars meer abstract taalgebruik bevatten dan verklaringen van waarheidsvertellers.

Uit onderzoek naar concreetheidseffecten bleek concreet taalgebruik begrijpelijker, beter reproduceerbaar en aantrekkelijker is dan abstract taalgebruik (Sadoski, Goetz & Fritz, 1993; Sadoski, Goetz & Rodriguez, 2000), maar ook bleek levendig, concreet taalgebruik te leiden tot een positievere beoordeling van geschiktheid dan abstract taalgebruik (Shedler & Manis, 1986). Er is evidentie gevonden dat concreet taalgebruik invloed heeft op de perceptie van waarheid (Hansen & Wänke, 2010). Uit dit onderzoek bleek dat concreet taalgebruik beoordeeld werd als meer waar dan abstract taalgebruik. Recentelijk bleek uit onderzoek de rol van details belangrijk bij het realiseren van concreetheidseffecten (Hustinx, Hofstra & Janssen, 2018). Het geschiktheidsoordeel bleek positiever bij concrete voorargumenten met details en abstracte tegenargumenten dan bij concrete tegenargumenten met details en abstracte pro-

argumenten. Er werd alleen een trend gevonden van concrete argumenten zonder details, terwijl verwacht werd dat deze zwaarder zouden wegen dan abstracte argumenten zonder details.

De vraag blijft naar aanleiding van voorgaande onderzoeken wat de invloed is van de combinatie van mate van concreetheid met aanwezigheid of afwezigheid van details op de perceptie van sociale oordelen. Concrete tekst is gecombineerd met details en vergeleken met abstract stimulusmateriaal, maar de rol van details is moet nog verder worden onderzocht, omdat details nog nooit zijn gekoppeld aan abstracte argumenten. In ons onderzoek worden stijl (concreetheid) en details bij elkaar gebracht in een onderzoek. Er zal een experiment worden uitgevoerd, waarin zowel concreetheid als de aanwezigheid van details systematisch worden gemanipuleerd in een verklaring. Deze verklaring gaat over een snelheidsovertreding, waarbij wordt getoetst of de stijl en gedetailleerdheid van een verklaring een sociaal oordeel beïnvloeden in een hedendaags scenario (een snelheidsovertreding), waarbij sprake is van een high stake lie (risico rijbewijs inname). Er wordt onderzocht wat de rol van concreetheid en aanwezigheid van details is op de perceptie van geloofwaardigheid en welk schuldoordeel gevormd wordt over een individu. De onderzoeksvraag is op basis hiervan als volgt geformuleerd: *In hoeverre beïnvloeden concreetheid van taalgebruik en het gebruik van details de perceptie van geloofwaardigheid en het oordeel van schuld aan een snelheidsovertreding?*

Op basis van voorgaande literatuur worden twee hoofdeffecten verwacht. Er wordt verwacht dat concreet taalgebruik beoordeeld wordt als geloofwaardiger en zal leiden tot een lagere beoordeling van schuld aan snelheidsovertreding dan abstract taalgebruik (H1). Daarnaast wordt verwacht dat de aanwezigheid van details zal leiden tot een hogere beoordeling van geloofwaardigheid en een lagere beoordeling van schuld aan snelheidsovertreding dan bij afwezigheid van details (H2). Als interactie-effect is de verwachting dat de concrete tekst met details zal leiden tot de hoogste beoordeling van geloofwaardigheid en de abstracte tekst zonder details wordt beoordeeld als minst geloofwaardig. Voor de variabele schuld wordt verwacht dat concrete tekst met details zal leiden tot een lagere beoordeling van schuld aan snelheidsovertreding en abstracte tekst zonder detail zal leiden tot een hogere beoordeling van schuld (H3). Op basis van abstracte tekst met details zijn nog geen voorspellingen mogelijk op basis van de literatuur, omdat hier nog geen onderzoek naar is gedaan. Het vermoeden is dat details een verklaring specifieker maken. De verwachting is daarom dat de minst specifieke, meest abstracte verklaring wordt beoordeeld als de minst geloofwaardig en zal leiden tot het hoogste schuldoordeel aan snelheidsovertreding. Dit zou de abstracte verklaring zonder details zijn.

Methode

Materiaal

Het stimulusmateriaal van het experiment bestond uit een tekst, waarin een gesprek plaatsvond tussen een aangehouden bestuurder (B) en een politieagent (P). De bestuurder werd aangehouden wegens een snelheidsovertreding en gaf in het gesprek een verklaring voor de snelheidsovertreding. De verklaring van de bestuurder werd systematisch gemanipuleerd op concreetheidsscore en gedetailleerdheid tussen groepen. De score van concreetheid werd toegepast van Brysbaert et al. (2014). De woordgroepen bijvoeglijk naamwoorden, zelfstandig naamwoorden en werkwoorden (met uitzondering van hulp- en koppelwerkwoorden) werden in het stimulusmateriaal gemanipuleerd. Deze woordgroepen werden zo concreet mogelijk (een concreetheidsscore van 3 of hoger) of zo abstract mogelijk (een concreetheidsscore van lager dan 3) gemanipuleerd. Wel moesten de verklaringen inhoudelijk hetzelfde zijn. Dat betekende dat de bovengenoemde woordgroepen met een aantal uitzonderingen niet konden worden gemanipuleerd, omdat dit de inhoud te afwijkend van de andere versies maakte. De concrete versie zonder details behaalde de gemiddelde score van 2,94 en de abstracte versie zonder details een score van 2,04 volgens de concreetheidsscore van Brysbaert et al. (2014). De details werden geselecteerd en gemanipuleerd op basis van een gemiddelde concreetheidsscore rondom 3, om de mate van concreetheid van de abstracte of concrete verklaring zo min mogelijk te beïnvloeden. In het onderhavige experiment werd gekozen om details te definiëren door bepaling van tijd en plaats. De gemiddelde concreetheidsscore van de details was 2,81. De concrete verklaring met details eindigde met een concreetheidsscore van 2,90 en de abstracte verklaring met details met een concreetheidsscore van 2,27. Elke proefpersoon kreeg gerandomiseerd een tekst aangeboden in een van de vier condities. Een voorbeeldzin van elke versie van het stimulusmateriaal is weergegeven in tabel 1, waarbij de op concreetheid-gemanipuleerde woordgroepen zijn onderstreept en details zijn dikgedrukt. Ook is weergegeven in tabel 1 wat de gemiddelde concreetheidsscore van de voorbeeldzin is. Het complete stimulusmateriaal is toegevoegd in de appendix.

Tabel 1: Voorbeeld stimulusmateriaal

Met details	Zonder details	Gemiddelde score concreetheid*
-------------	----------------	--------------------------------

---

Concreet	Ziet u, ik zat vanochtend om 7 uur al achter mijn <u>bureau</u> . Ik was druk bezig toen de telefoon rinkelde. Er moest binnen een half uur een <u>factuur</u> naar een grote klant gemaild worden voor de bouw van een <u>nieuwbouwwoning</u> in <u>Amsterdam-Zuid</u> .	Ziet u, ik zat achter mijn <u>bureau</u> en er moest een <u>factuur</u> naar een grote klant gemaild worden voor de bouw van een <u>nieuwbouwwoning</u> .	3.82
Abstract	Ziet u, ik zat vanochtend om 7 uur al op mijn <u>werk</u> . Ik was druk bezig toen de telefoon rinkelde. Er moest een <u>offerte</u> binnen een half uur naar een grote klant gemaild worden voor een <u>nieuw project</u> in <u>Amsterdam-Zuid</u> .	Ziet u, ik zat op mijn <u>werk</u> en er moest een <u>offerte</u> naar een grote klant gemaild worden voor een <u>nieuw project</u> .	3.25

---

* Volgens Brysbaert et al. (2014)

Proefpersonen

Er hebben 203 proefpersonen deelgenomen aan het experiment. 156 proefpersonen hebben het experiment afgerond. De 47 proefpersonen die het experiment niet hebben afgemaakt zijn geëxcludeerd van het onderzoek. Van de 156 geïnccludeerde proefpersonen waren 56 mannen en 100 vrouwen, variërend tussen de leeftijd van de 19 tot 83 jaar (M: 32.92, SD: 14.14). De meeste proefpersonen hadden het opleidingsniveau ‘wetenschappelijk onderwijs (wo)’ (55,1%) of ‘hoger beroepsonderwijs (hbo)’ (26,9%) (range: 6). Uit een χ^2 -toets bleek dat de verdeling van de versies niet significant verschilden tussen de groepen op basis van geslacht. Uit een t-toets bleek daarnaast dat de verdeling van de versies ook niet significant verschilden tussen de groepen op basis van leeftijd voor concreetheid ($t(154) = 1.04, p > .05$) of details ($t(154) = 1.11, p > .05$).

Onderzoeksonwerp

Er werd een 2 x 2 tussenproefpersoon design toegepast; twee factoren (stijl en details) met twee niveaus (concreet/abstract; met details/zonder details). De proefpersonen werden willekeurig aan een niveau van de onafhankelijke variabele blootgesteld. 89 van de proefpersonen kregen de concrete verklaring aangeboden, 67 proefpersonen kregen de abstracte verklaring

aangeboden, 92 proefpersonen kregen een verklaring met details aangeboden en 64 proefpersonen kregen een verklaring zonder details aangeboden.

Instrumentatie

Als eerste las de proefpersoon een instructie met een inleiding naar het gesprek. Na de instructie werd de interactie tussen politie en aangehouden bestuurder die te hard gereden had met de auto aangeboden. Na het lezen van het gesprek tussen politieagent en de aangehouden bestuurder beoordeelde de proefpersoon de geloofwaardigheid van de aangehouden persoon. Dit oordeel werd gemeten door middel van een vragenlijst, waarin een aantal stellingen werden voorgelegd aan de proefpersoon over de geloofwaardigheid van de verklaring. Een voorbeeld van een stelling over geloofwaardigheid is: 'De verklaring van de bestuurder is waar'. Er werden vier stellingen voorgelegd aan de proefpersonen over de geloofwaardigheid van de verklaring van de bestuurder. De stellingen over geloofwaardigheid werden beoordeeld volgens een 7-punt Likertschaal ('helemaal mee oneens' – 'helemaal mee eens'). De betrouwbaarheid van de vier items die de geloofwaardigheid meten was zeer goed: $\alpha = .94$. Het gemiddelde van de vier items is gebruikt voor de beoordeling van geloofwaardigheid van de verklaring van de bestuurder, die in de verdere analyses is gebruikt.

Na de stellingen over geloofwaardigheid, volgden stellingen over het schuldoordeel aan snelheidsovertreding van de bestuurder, bestaande uit stellingen over eventuele strafvermindering en of het rijbewijs van de aangehouden persoon moet worden ingenomen. Een voorbeeld van een stelling met betrekking tot strafvermindering is: 'Ik zou aan de hand van de verklaring van de bestuurder een lagere straf geven'. Drie aangeboden stellingen gingen over mogelijke strafvermindering ten gevolge van de verklaring en een stelling ging over inname van het rijbewijs. De stelling die beoordeling over inname van het rijbewijs van de bestuurder moest weergeven was als volgt: 'Het rijbewijs van de bestuurder moet worden ingenomen'. De stellingen over schuld werden beoordeeld volgens een 6-punt Likertschaal ('helemaal mee oneens' – 'helemaal mee eens'), zodat de proefpersonen een schuldoordeel moesten geven en niet neutraal konden zijn. De betrouwbaarheid van de vier items die het oordeel van schuld meten was adequaat: $\alpha = .79$. Het gemiddelde van de vier items is gebruikt voor de beoordeling van schuld van de bestuurder, die in de verdere analyses is gebruikt.

Aan het einde van de vragenlijst moesten de proefpersonen nog aangeven hoe concreet en gedetailleerd ze de verklaring van de bestuurder vonden. Drie stellingen hadden betrekking op de manipulatie van concreetheid en een stelling op de manipulatie van details. De stellingen om de manipulaties te checken werden beoordeeld volgens een 7-punt Likertschaal ('zeer vaag'

– ‘zeer concreet’, ‘zeer ongedetailleerd’ – ‘zeer gedetailleerd’). De betrouwbaarheid van de drie items die de manipulaties voor concreetheid checken was matig: $\alpha = .66$. Deze score werd gerekend als acceptabel en het gemiddelde van de drie items is gebruikt voor de beoordeling van concreetheid van de verklaring van de bestuurder, die in de verdere analyses is gebruikt. De complete vragenlijst is toegevoegd in de appendix.

Procedure

Het experiment werd afgenomen via het digitale platform Qualtrics. De proefpersonen werden benaderd via verschillende kanalen en op verschillende locaties, zoals in- en rondom de Radboud Universiteit Nijmegen, binnen het persoonlijke netwerk van de student-onderzoekers en binnen de Gemeente Nijmegen. Het experiment werd afgenomen via een laptop, vaste computer of mobiele device. De proefpersonen voerden het experiment individueel uit zonder aanwezigheid van de experimentator.

De proefpersonen lazen eerst de introductie. In de introductie werd de ernst van een snelheidsovertreding benadrukt, door gegevens van Het Centraal Bureau van Statistiek voor te leggen over de hoeveelheid verkeersdoden en de rol van hard rijden hierin. De introductietekst is toegevoegd in de appendix. Na het lezen van de introductie kregen zij gerandomiseerd een van de vier versies van het stimulusmateriaal aangeboden. Uiteindelijk vulden de proefpersonen een vragenlijst in om de perceptie van geloofwaardigheid en het oordeel van schuld te beoordelen. Aan het einde van het experiment werd aan de proefpersonen gevraagd gegevens achterlaten met betrekking tot geslacht, leeftijd en opleidingsniveau en werden zij bedankt voor hun deelname. Alle gegevens werden anoniem verwerkt en enkel voor onderzoeksdoeleinden gebruikt. De proefpersonen werden hier voorafgaand schriftelijk over op de hoogte gesteld in de introductietekst. De proefpersonen konden altijd naar behoefte het experiment eerder afbreken of beëindigen. De gemiddelde afnametijd van het experiment was 4 minuten. De eerder afgebroken experimenten of niet afgemaakte experimenten zijn als de incomplete data geëxcludeerd van het onderzoek.

Statistische toetsing

Middels een two-way independent variantieanalyse werden de hypothesen getoetst voor de twee factoren met twee niveaus: stijl (concreet versus abstract) en details (met details versus zonder details). Ook de manipulatie van de variabelen is getoetst door middel van een two-way independent variantieanalyse, waarbij de factoren stijl en details werden afgezet tegen de manipulatie van details en de factoren stijl en details werden vergeleken met de manipulatie

van concreetheid. Voor de variantieanalyse werd geïnterpreteerd, zijn de assumpties gecheckt. Twee stellingen uit de vragenlijst zijn omgepoold om de resultaten eenduidig te kunnen interpreteren. De uitkomsten zijn beschreven in de resultaten.

Resultaten

Perceptie van geloofwaardigheid

Uit de tweeweg variantieanalyse van concreetheid en gedetailleerdheid op geloofwaardigheid bleek een significant hoofdeffect van details ($F(1, 152) = 5.96, p = .016$). De resultaten zijn weergegeven in tabel 2. Het bleek dat de verklaring van de bestuurder met details ($M = 3.15, SD = 1.57$) minder geloofwaardig werd beoordeeld dan de verklaring van de bestuurder zonder details ($M = 2.54, SD = 1.31$). Met dit gevonden resultaat is H2 deels bevestigd. Daarnaast bleek er een marginaal significant hoofdeffect van concreetheid ($F(1, 152) = 2.64, p = .058$) op geloofwaardigheid (eenzijdig getoetst vanwege gerichte hypothese H1). Het bleek dat de concrete verklaring van de bestuurder ($M = 3.08, SD = 1.51$) minder ongelofwaardig werd beoordeeld dan de abstracte verklaring van de bestuurder ($M = 2.66, SD = 1.44$). Er kan worden gesproken van een trend, omdat de p -waarde net boven de .05% ligt. Er trad geen interactie op tussen concreetheid en details ($F(1, 156) < 1$). H3 wordt voor de variabele geloofwaardigheid verworpen.

Tabel 2 De gemiddeldes en standaardafwijking (tussen haakjes) van de geloofwaardigheid als functie van stijl en gedetailleerdheid van de verklaring (1 = zeer ongelofwaardig, 7 = zeer geloofwaardig)

	Met details	Zonder details	Totaal
	n = 92	n = 64	n = 156
Concreet	3.35 (1.53)	2.68 (1.41)	3.08 (1.51)
n = 89			
Abstract	2.88 (1.60)	2.37 (1.18)	2.66 (1.44)
n = 67			
Totaal	3.15 (1.57)	2.54 (1.31)	2.90 (1.49)
n = 156			

Oordeel van schuld

Uit de tweeweg variantieanalyse van concreetheid en gedetailleerdheid op het oordeel van schuld bleek tevens een significant hoofdeffect van details ($F(1, 152) = 6.46, p = .012$). De resultaten zijn weergegeven in tabel 3. Het bleek dat bij de verklaring met details ($M = 2.86, SD = 1.18$) de bestuurder minder schuldig aan snelheidsovertreding werd beoordeeld dan bij de verklaring van de bestuurder zonder details ($M = 2.41, SD = .87$). Met dit gevonden resultaat is H2 dus bevestigd. Er bleek geen significant hoofdeffect van concreetheid ($F(1, 152) < 1$) op het

oordeel van schuld aan snelheidsovertreding. Dit betekent dat er dus geen verschil is gevonden tussen de concrete en abstracte verklaring op het oordeel van schuld aan snelheidsovertreding en de verwachting dat concrete verklaringen tot een lager schuldoordeel zouden leiden dan een abstracte verklaring niet bevestigd. H1 wordt voor de variabele schuld verworpen. Ook trad er geen interactie op tussen concreetheid en details ($F(1, 152) < 1$). Dit betekent dat H3 geheel wordt verworpen.

Tabel 3 De gemiddeldes en standaardafwijking (tussen haakjes) van beoordeling van schuld als functie van stijl en gedetailleerdheid van de verklaring (1 = zeer schuldig, 6= zeer onschuldig)

	Met details	Zonder details	Totaal
	n = 92	n = 64	n = 156
Concreet	2.90 (1.17)	2.47 (.92)	2.73 (1.09)
n = 89			
Abstract	2.81 (1.21)	2.34 (.81)	2.61 (1.07)
n = 67			
Totaal	2.86 (1.18)	2.41 (.87)	2.68 (1.08)
n = 156			

Manipulatie concreetheid

Uit de tweeweg variantieanalyse van concreetheid en gedetailleerdheid op het oordeel van concreetheid van de verklaring bleek een marginaal significant hoofdeffect van concreetheid ($F(1, 152) = 3.03, p = .084$). De resultaten zijn weergegeven in tabel 4. Er was een trend te zien dat de concrete verklaring van de bestuurder ($M = 4.80, SD = 1.21$) concreter werd beoordeeld dan de abstracte verklaring van de bestuurder ($M = 4.46, SD = 1.23$). Er bleek geen significant hoofdeffect van details ($F(1, 152) < 1$) op het oordeel van concreetheid. Ook trad er geen interactie op tussen concreetheid en gedetailleerdheid ($F(1, 152) < 1$).

Tabel 4 De gemiddeldes en standaardafwijking (tussen haakjes) van de beoordeling van concreetheid als functie van stijl en gedetailleerdheid van de verklaring (1 = zeer vaag, 7= zeer concreet)

	Met details	Zonder details	Totaal
	n = 92	n = 64	n = 156
Concreet	4.85 (1.26)	4.73 (1.15)	4.80 (1.21)
n = 89			

Abstract	4.57 (1.06)	4.31 (1.42)	4.46 (1.23)
n = 67			
Totaal	4.73 (1.18)	4.54 (1.28)	4.65 (1.23)
n = 156			

Manipulatie details

Uit de tweeweg variantieanalyse van concreetheid en gedetailleerdheid op het oordeel van gedetailleerdheid van de verklaring bleek een marginaal significant hoofdeffect van concreetheid ($F(1, 152) = 3.39, p = .068$). De resultaten zijn weergegeven in tabel 5. Het bleek dat de concrete verklaring van de bestuurder ($M = 5.80, SD = 1.34$) gedetailleerder werd beoordeeld dan de abstracte verklaring van de bestuurder ($M = 5.40, SD = 1.40$). Er bleek geen significant hoofdeffect van details ($F(1, 152) < 1$) op het oordeel van gedetailleerdheid. Ook trad er geen interactie op tussen concreetheid en gedetailleerdheid ($F(1, 152) < 1$).

Tabel 5 De gemiddeldes en standaardafwijking (tussen haakjes) van de beoordeling van gedetailleerdheid als functie van stijl en gedetailleerdheid van de verklaring (1 = zeer ongedetailleerd, 7= zeer gedetailleerd)

	Met details	Zonder details	Totaal
	n = 92	n = 64	n = 156
Concreet	5.81 (1.29)	5.77 (1.44)	5.80 (1.34)
n = 89			
Abstract	5.55 (1.29)	5.21 (1.52)	5.40 (1.39)
n = 67			
Totaal	5.71 (1.29)	5.52 (1.49)	5.63 (1.37)
n = 156			

Discussie

Uit dit experiment blijkt dat gebruik van details de perceptie van geloofwaardigheid en het oordeel van schuld aan snelheidsovertreding beïnvloedt. De gedetailleerde verklaring wordt namelijk geloofwaardiger gevonden en een persoon wordt minder schuldig aan snelheidsovertreding beoordeeld dan de ongedetailleerde verklaring. Dit betekent dat H2 bevestigd is. Er is in dit onderzoek, in tegenstelling tot de verwachtingen uit de literatuur, geen effect van concreetheid van taalgebruik gevonden op geloofwaardigheid en oordeel van schuld aan snelheidsovertreding: H1 wordt verworpen. Er is wel een trend gevonden, waarbij de concrete verklaring geloofwaardiger werd beoordeeld dan de abstracte verklaring. Er is dus één hoofdeffect gevonden, waardoor de kans klein werd op een interactie-effect. Er is geen interactie-effect gevonden, ook H3 wordt daarom verworpen. Bij het checken van de manipulaties zijn geen significante effecten gevonden, er kan enkel gesproken worden van een trend waarbij de concrete verklaring concreter en gedetailleerder wordt beoordeeld dan de abstracte verklaring.

Details

Het gevonden resultaat van de invloed van details op geloofwaardigheid en schuldoordeel is deels in overeenstemming met eerdere literatuur. Uit eerder onderzoek bleken verklaringen van leugenaars minder details te bevatten dan verklaringen van waarheidsvertellers (DePaulo et al. 2003; Vrij et al., 2004; Nahari, Vrij & Fisher, 2014). Er zou dus worden verwacht dat in dit onderzoek de verklaringen met details ten eerste geloofwaardiger zouden worden beoordeeld dan de verklaringen zonder details. De verklaring met details ($M = 3.15$) wordt wel geloofwaardiger beoordeeld dan de verklaring zonder details ($M = 2.54$), maar net als de verklaring zonder details nog steeds ongeloofwaardig beoordeeld, want de score 3.15 is onder het gemiddelde (7-punt Likertschaal ‘zeer ongeloofwaardig’ – ‘zeer geloofwaardig’). Ten tweede zou de gedetailleerde verklaring mogelijk leiden tot een lager oordeel van schuld aan snelheidsovertreding dan de ongedetailleerde verklaring. De gedetailleerde verklaring ($M = 2.86$) leidt tot een lager schuldoordeel dan de ongedetailleerde verklaring ($M = 2.41$), maar de bestuurder wordt bij beide verklaringen schuldig aan snelheidsovertreding bevonden. Ook hier geldt dat de score 2.86 onder het gemiddelde is (6-punt Likertschaal ‘zeer schuldig’ – ‘zeer onschuldig’).

Bij het checken van de manipulaties komt naar voren bij de factor details dat de concrete verklaring (met of zonder details, $M = 5.80$) gedetailleerder wordt beoordeeld dan de abstracte verklaring (met of zonder details, $M = 5.40$), maar alle vier de verklaringen worden

gedetailleerd beoordeeld, dus ook de verklaringen (concreet en abstract) zonder details. Voor de variabele details is geen effect gevonden bij het toetsen van manipuleren van details, dat wil zeggen dat er geen verschil in oordeel over de mate van gedetailleerdheid is gevonden tussen de gedetailleerde verklaring en ongedetailleerde verklaring. Hierdoor lijkt de systematische manipulatie van details niet overeen te komen met het oordeel van de proefpersonen over de mate van gedetailleerdheid. Het zou ook te verklaren zijn dat alle verklaringen gedetailleerd worden beoordeeld doordat de versies niet genoeg onderling van elkaar verschillen en zouden er meer of minder details moeten worden gemanipuleerd tussen de versies. Mogelijk heeft het effect gehad dat alleen details met betrekking tot bepalingen van plaats en tijd werden gemanipuleerd.

Uit voorgaande onderzoeken is gebleken dat leugenaars minder details gebruiken, abstracter bleken in hun verhaal en konden leugenaars voor een hoog percentage accuraat gedetecteerd worden (DePaulo et al., 2003; Vrij et al., 2004; Nahari, Vrij & Fisher, 2014; McQuiad et al., 2015). In dit onderzoek werd eigenlijk het omgekeerde getoetst, namelijk of teksten zonder details beoordeeld werden als minder waar en het individu schuldig(er) werd bevonden dan teksten met details. Mogelijk is voor de invloed van details meer onderzoek nodig om gericht te kunnen hypothetiseren dat teksten zonder details ook minder geloofwaardig of schuldiger worden bevonden dan met details.

Concreetheid

Er is geen effect van concreetheid gevonden op zowel geloofwaardigheid als schuldoordeel. Dit zou uit voorgaande onderzoeken verwacht kunnen worden, waarbij leugenaars abstracter in hun verhaal bleken te zijn (DePaulo et al. 2003; McQuiad et al., 2015) en concreet taalgebruik tot een positiever oordeel van geschiktheid bleek te leiden (Shedler & Manis, 1986; Hustinx, Hofstra & Janssen, 2018) en beoordeeld werd als meer waar (Hansen & Wänke, 2010).

Mogelijk is er een verklaring te vinden in de manipulatie van concreetheid. Dit laat zien dat de concrete verklaring ($M = 4.80$) concreter beoordeeld wordt dan de abstracte verklaring ($M = 4.46$), maar beide verklaringen scoren hoog op concreetheid, dus ook de abstracte verklaring wordt als concreet beoordeeld. Voor de variabele details is geen effect gevonden bij het toetsen van de manipulatie van concreetheid, dat wil zeggen dat er geen verschil in oordeel over concreetheid is gevonden tussen de gedetailleerde verklaring en ongedetailleerde verklaring. Mogelijk zou de aanwezigheid van details met de abstracte verklaring ervoor hebben gezorgd dat de abstracte verklaring concreet werd beoordeeld door de proefpersonen.

De systematische manipulatie van concreetheid lijkt daarnaast niet overeen te komen met het oordeel van de proefpersonen over de concreetheidsscore. Dat alle verklaringen concreet worden beoordeeld, in tegenstelling tot de concreetheidsscore van Brysbaert et al (2014) zou doen verwachten, zou ook kunnen liggen aan dat de versies niet genoeg onderling van elkaar verschillen.

De concreetheid is gescoord volgens Brysbaert et al. (2014), waarbij de concreetheid gemeten is op woordniveau. Het gemiddelde van alle bijvoeglijke- en zelfstandige naamwoorden en werkwoorden (met uitzondering van hulp- en koppelwerkwoorden) bepaalde de concreetheidsscore. De concreetheidsscore van Brysbaert et al. (2014) op woordniveau staat mogelijk niet gelijk aan de concreetheidsscore op zinsniveau. Daarnaast houdt Brysbaert et al. (2014) mogelijk geen rekening met context en/of meerdere woordbetekenissen, zoals het gebruik van een spreekwoord ('ik ben er met mijn hoofd niet bij') zou abstracter kunnen worden beoordeeld dan het de letterlijke betekenis van een enkel woord ('hoofd'). Toch krijgt een woord als 'hoofd' een hoge concreetheidsscore, namelijk 4,80 op de schaal van 5. Een woord met meerder betekenissen is bijvoorbeeld 'ton'. Dit kan duiden op geldwaarde of op het object om spullen in op te slaan of te bewaren. Bijvoeglijke naamwoorden hebben over het algemeen een lagere concreetheidsscore, maar kunnen een tekst levendiger of overtuigender maken waardoor de tekst concreter kan overkomen. De gemiddelde concreetheidsscore zou door het gebruik van bijvoeglijke naamwoorden naar beneden gaan, terwijl de tekst in praktijk hier concreter van zou kunnen worden.

Construal Level Theory

De gevonden resultaten zouden mogelijk te verklaren zijn vanuit de *Construal Level Theory* (Trope & Liberman, 2010). De verklaring van de bestuurder zou herkenbaar over kunnen komen op de proefpersonen. Een snelheidsovertreding zou een aannemelijke gebeurtenis kunnen zijn, waardoor deze volgens de theorie concreet en gedetailleerd in gedachten wordt weergegeven. Volgens de theorie zou daarmee de verklaring logischerwijs concreter en gedetailleerder voor de proefpersonen kunnen zijn. Als alle versies van de verklaringen 'dichtbij' de proefpersoon staan en zij zich in dit verhaal kunnen inleven is er niet meer een dusdanig groot onderscheid tussen de verschillende stijlen en de aanwezigheid van details dat het een effect zou kunnen opleveren.

De vraagmethode van de politieagent zou ook invloed op kunnen hebben gehad op de gevonden resultaten. Mogelijk verkleinde de manier van vragen stellen van de politieagent de

psychologische afstand voor de lezer, waardoor het verhaal dichterbij de proefpersoon in gedachten kwam. Indien de vraagstelling van de politieagent anders was geweest, was het verhaal mogelijk verder gedistantieerd van de proefpersonen en zou het verhaal abstracter in gedachten van de lezer kunnen zijn. De tekst van de politieagent zou systematisch gemanipuleerd kunnen worden in vervolgstudie. In de onderhavige studie is niet gemeten hoe concreet en hoeveel details de tekst van de politieagent bevatte. Er werd vooral gekeken naar het zo neutraal mogelijk laten overkomen van de politieagent. Dit zou te subjectief kunnen zijn geweest, waarbij in vervolgstudie zou kunnen worden gekeken naar de invloed van deze vraagstelling. Mogelijk zou er bij een meer agressieve vraagstelling, meer compassie zijn voor de aangehouden bestuurder.

Verder kan de introductietekst invloed hebben gehad op de resultaten, namelijk doordat de proefpersonen in de introductie gewezen werden op het aantal verkeersdoden afgelopen jaar en de rol die hard rijden hierin heeft gespeeld. De mogelijkheid bestaat dat proefpersonen na het lezen van de introductie met een minder objectief beeld het gesprek tussen politieagent en bestuurder hebben gelezen door de focus op het aantal verkeersdoden en te hard rijden in de introductie. Dit zou ertoe kunnen hebben geleid dat alle proefpersonen de bestuurder (deels) niet geloofwaardig bevonden en schuldig aan snelheidsovertreding vonden. De mogelijkheid bestaat ook dat de proefpersonen de introductietekst niet hebben gelezen. De experimentator was namelijk niet altijd aanwezig bij afname van het experiment.

Aanbevelingen

Verbetering voor soortgelijk vervolgonderzoek zou kunnen zijn om het stimulusmateriaal zo op te zetten dat er meer sprake is van psychologische afstand, zodat kan worden uitgesloten dat dit invloed heeft op het oordeel van de proefpersoon. Mogelijk is een gebeurtenis als aangehouden worden voor te hard rijden herkenbaar en te ‘dichtbij’ voor veel mensen om een objectief oordeel te geven over de geloofwaardigheid en schuld van een bestuurder. Er zou bij vervolgonderzoek kunnen worden gekozen voor een andere situatieschets die minder proximaal voor gemiddeld genomen mensen is, zoals het veroorzaken van een aanrijding.

Ook zou bij vervolgonderzoek gebruik kunnen worden gemaakt van meerdere soorten details, naast manipulatie van details door bepaling van plaats en tijd. Bij voorgaand onderzoek werd bijvoorbeeld onderscheid gemaakt tussen de hoeveelheid details, contextuele inbeddingen, reproductie van de conversatie, beschrijving van de mentale staat van de ander, visuele details, auditieve details, ruimtelijke details, temporele details en cognitieve activiteiten

(Vrij et al., 2004). Ook voor het manipuleren van concreetheid in vervolgonderzoek zou de definiëring van concreetheid kunnen worden uitgebreid, waarbij ook rekening met context en meerdere woordbetekenissen wordt gehouden. Dit zou in vervolgonderzoek kunnen zijn door meerdere teksten aan te bieden in een experiment met verschillende scenario's. Als laatste zou de aanwezigheid van de experimentator aangeraden worden voor vervolgonderzoek om uit te sluiten dat proefpersonen niet goed lezen en/of de onderdelen van het experiment niet begrijpen.

In dit onderzoek zijn stijl en details voor het eerst samengevoegd en systematisch gemanipuleerd om de invloed op geloofwaardigheid en schuldoordeel te toetsen. Er werd getracht om aannemelijk te maken dat een verklaring geloofwaardiger wordt bevonden op het moment dat deze details bevat. De verklaring van Astrid Holleeder, een citaat uit het boek *Judas* beschreven in de inleiding, zou gedetailleerd bestempeld kunnen worden in lijn met de bevindingen van deze studie. Mogelijk ligt dit ten grondslag aan de verbale factoren die geloofwaardigheid en een schuldoordeel kunnen beïnvloeden. In toekomstige onderzoeken zou de definitie van concreetheid in context meer kunnen worden opgenomen en zou de rol van details verder kunnen worden bepaald met betrekking tot de concreetheid van de gemanipuleerde details.

Referenties

- Brysbaert, M., Stevens, M., De Deyne, S., Voorspoels, W., & Storms, G. (2014). Norms of age of acquisition and concreteness for 30,000 Dutch words. *Acta Psychologica, 150*, 80-84.
- DePaulo, B. M., Kashy, D. A., Kirkendol, S. E., Wyer, M. M., & Epstein, J. A. (1996). Lying in everyday life. *Journal of Personality and Social Psychology, 70*(5), 979.
- DePaulo, B. M., Lindsay, J. J., Malone, B. E., Muhlenbruck, L., Charlton, K., & Cooper, H. (2003). Cues to Deception. *Psychological Bulletin, 129*(1), 74.
- Hansen, J., & Wänke, M. (2010). Truth from language and truth from fit: The impact of linguistic concreteness and level of construal on subjective truth. *Personality and Social Psychology Bulletin, 36*(11), 1576-1588.
- Hancock, J., & Woodworth, M. (2013). An “Eye” for an “I”: The challenges and opportunities for spotting credibility in a digital world. In *Applied issues in investigative interviewing, eyewitness memory, and credibility assessment* (pp. 325-340). Springer, New York, NY.
- Holleeder, A. (2016). *Judas*. Onbekend: Lebowski. Doi: 9789048825028.
- Hustinx, L., Hofstra, I., & Janssen, A. (2019). Zijn concrete argumenten doorslaggevender?. *Tijdschrift voor Taalbeheersing, 41*(1), 129-142.
- McQuaid, S. M., Woodworth, M., Hutton, E. L., Porter, S., & ten Brinke, L. (2015). Automated insights: Verbal cues to deception in real-life high-stakes lies. *Psychology, Crime & Law, 21*(7), 617-631.
- Nahari, G., Vrij, A., & Fisher, R. P. (2014). Exploiting liars' verbal strategies by examining the verifiability of details. *Legal and Criminological Psychology, 19*(2), 227-239.
- Nisbett, R. E., & Ross, L. (1980). *Human Inference: Strategies and Shortcomings of Social Judgment*. Englewood Cliffs, N J: Prentice-Hall.
- Paivio, A. (1991). Dual coding theory: Retrospect and current status. *Canadian Journal of Psychology/Revue Canadienne de Psychologie, 45*(3), 255.
- Raad van de Rechtspraak (2019, 4 juli). ECLI:NL:RBAMS:2019:4555 - Rechtbank Amsterdam, 04-07-2019 / 13/730084-14 (zaak A); 13/731070-15 (zaak B) en 13/731088-15 (zaak C). *Rechtbank Amsterdam*. Geraadpleegd van <https://linkedata.overheid.nl/front/portal/document->

viewer?id=http%3A%2F%2Flinkeddata.overheid.nl%2Fterms%2Fjurisprudentie%2Fid%2F
ECLI%3ANL%3ARBAMS%3A2019%3A4555&callback=&dates=&fields=

Sadoski, M., Goetz, E. T., & Fritz, J. B. (1993). Impact of concreteness on comprehensibility, interest, and memory for text: Implications for dual coding theory and text design. *Journal of Educational Psychology*, 85(2), 291.

Sadoski, M., Goetz, E. T., & Rodriguez, M. (2000). Engaging texts: Effects of concreteness on comprehensibility, interest, and recall in four text types. *Journal of Educational Psychology*, 92(1), 85.

Shedler, J., & Manis, M. (1986). Can the availability heuristic explain vividness effects?. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(1), 26.

Trope, Y., & Liberman, N. (2010). Construal-level theory of psychological distance. *Psychological Review*, 117(2), 440.

Appendix

Bijlage 1: Stimulusmateriaal

Concreet zonder details

P: Goedenavond. Zou ik uw rijbewijs en papieren mogen zien?

B: Hallo, moet dat nou echt...? Ik heb echt haast namelijk en ik kan dit er nu even niet bij hebben. Oké dan... ik pak het er even bij. Volgens mij heb ik het hier ergens liggen. Wacht even. Ah, hier heb ik het.

P: Dankuwel. Weet u waarom ik u staande heb gehouden?

B: Nee, helemaal niet. Ik heb geen flauw idee.

P: U heeft veel te hard gereden, namelijk wel dertig km/h boven de snelheidslimiet.

B: Oh huh, dat kan toch niet? Zo hard ja?

P: Ja u reed inderdaad veel te hard. Volgens de regels moet ik uw rijbewijs per direct innemen. Kunt u mij wel vertellen waarom u dit deed?

B: Oh wacht even. Mijn rijbewijs innemen?! Sorry agent, ik heb niet op mijn snelheidsmeter gekeken. Het is dat u me zegt dat ik te hard reed. Het zit namelijk zo, mijn vader heeft een hartinfarct gehad. Hij ligt nu voor de derde keer in het ziekenhuis met hartproblemen. Hij is in elkaar gezakt tijdens het koken. Mijn moeder trof hem bewusteloos aan en was zo alert om direct de hulpdiensten te bellen. Ziet u het al voor zich? Zijn bloedwaarden waren weer gestabiliseerd, maar ik ben net door de assistent van de cardioloog gebeld dat zijn toestand kritischer is dan gedacht. Ik heb haast en reed door om snel in het ziekenhuis te zijn.

P: Dat klinkt niet al te best. Toch moet ik u staande houden. Is dit de verklaring voor uw rijgedrag?

B: Ik ben er niet bij met mijn hoofd. Ik heb zo'n zware dag gehad. Door mijn rot directeur, excuses voor het schelden, sta ik op straat zonder werk. Ziet u, ik zat achter mijn bureau en er moest een factuur naar een grote klant gemaaild worden voor de bouw van een nieuwbouwwoning. Nou de factuur was al gemaaild, maar in alle haast heb ik een geldbedrag van twee ton opgeschreven, terwijl de totale som vijf ton moest zijn. Toen ik de klant belde om te vertellen om hoeveel geld het eigenlijk ging, wilde deze niet meer met ons zee en heeft de klant de bouw van de nieuwbouwwoning stopgezet.

P: Zo, u heeft wel veel meegemaakt op één dag. Maar los van alles wat u vandaag is overkomen bent u niet alleen voor uzelf een gevaar, maar ook anderen. Bent u zich hier wel van bewust?

B: Ja, natuurlijk weet ik dat agent. Ik ben bekaf na zo'n zware dag en heb nog nooit een bekeuring gehad.

Concreet met details

P: Goedenavond. Zou ik uw rijbewijs en papieren mogen zien?

B: Hallo, moet dat nou echt...? Ik heb echt haast namelijk en ik kan dit er nu even niet bij hebben. Oké dan... ik pak het er even bij. Volgens mij heb ik het altijd op dezelfde plaats liggen. Wacht even. Ah, hier heb ik het.

P: Dankuwel. Weet u waarom ik u staande heb gehouden?

B: Nee, helemaal niet. Ik heb geen flauw idee.

P: U heeft veel te hard gereden, namelijk wel dertig km/h boven de snelheidslimiet.

B: Oh huh, dat kan toch niet? Zo hard ja? Ik vroeg me al af waarom ik het geluid van sirenes achter me hoorde.

P: Ja u reed inderdaad veel te hard. Volgens de regels moet ik uw rijbewijs per direct innemen. Kunt u mij wel vertellen waarom u dit deed?

B: Oh wacht even. Mijn rijbewijs innemen?! Sorry agent, ik heb niet op mijn snelheidsmeter gekeken. Het is dat u me zegt dat ik te hard reed. Het zit namelijk zo, mijn vader heeft een hartinfarct gehad. Hij ligt nu voor de derde keer in het ziekenhuis met hartproblemen. Hij is vanochtend in elkaar gezakt tijdens het koken. Hij was lunch aan het bereiden en opeens hoorde mijn moeder een harde klap. Ze trof hem bewusteloos naast het fornuis aan en was zo alert om direct de hulpdiensten te bellen. Ziet u het al voor zich? Zijn bloedwaarden waren weer gestabiliseerd, maar ik ben net door de assistent van de cardioloog gebeld dat zijn toestand kritischer is dan gedacht. Ik heb haast en reed door om snel in het ziekenhuis te zijn. Ik moet naar de spoedafdeling.

P: Dat klinkt niet al te best. Toch moet ik u staande houden. Is dit de verklaring voor uw rijgedrag?

B: Ik ben er niet bij met mijn hoofd. Ik heb in geen maanden zo'n zware dag gehad. Door mijn klote directeur, excuses voor het schelden, sta ik op straat zonder werk. Ziet u, ik zat vanochtend om 7 uur al achter mijn bureau. Ik was druk bezig toen de telefoon rinkelde. Er moest binnen een half uur een factuur naar een grote klant gemaald worden voor de bouw van een nieuwbouwwoning in Amsterdam-Zuid. Nou was de factuur al gemaald, maar in alle haast heb ik toen ik onderweg was naar mijn volgende vergadering een geldbedrag van twee ton opgeschreven, terwijl de totale som vijf ton moest zijn. Een half uur later kwam ik hierachter en heb ik de klant gebeld. Toen ik deze vertelde om hoeveel geld het eigenlijk ging, wilde deze niet meer met ons zee en heeft de klant de bouw van de nieuwbouwwoning, die voor komend voorjaar gepland stond, stopgezet.

P: Zo, u heeft wel veel meegemaakt op één dag. Maar los van alles wat u vandaag is overkomen bent u niet alleen voor uzelf een gevaar, maar ook voor anderen. Bent u zich hier wel van bewust?

B: Ja, natuurlijk weet ik dat agent. Ik ben bekaf na zo'n zware dag en heb nog nooit een bekeuring gehad.

Abstract zonder details

P: Goedenavond. Zou ik uw rijbewijs en papieren mogen zien?

B: Hallo, moet dat nou echt...? Ik heb echt weinig tijd namelijk en ik kan dit er nu even niet bij hebben. Oké dan... ik pak het er even bij. Volgens mij heb ik het hier ergens. Wacht even. Ah, hier heb ik het.

P: Dankuwel. Weet u waarom ik u staande heb gehouden?

B: Nee, helemaal niet. Ik heb geen flauw idee.

P: U heeft veel te hard gereden, namelijk wel dertig km/h boven de snelheidslimiet.

B: Oh huh, dat kan toch niet? Zo hard ja?

P: Ja u reed inderdaad veel te hard. Volgens de regels moet ik uw rijbewijs per direct innemen. Kunt u mij wel vertellen waarom u dit deed?

B: Oh wacht even. Mijn rijbewijs innemen?! Sorry meneer, ik had echt niet door dat mijn snelheid zo hoog was. Het is dat u het aanklaart. Het zit namelijk zo, een dierbaar iemand is opgenomen met ernstige medische complicaties. Hij is al vaker opgenomen ten gevolge van zijn slechte gezondheid. Een familielid trof hem bewusteloos aan en was zo alert om direct de hulpdiensten in te lichten. Kunt u het zich voorstellen? Zijn toestand leek stabiel te zijn, maar ik ben net door de afdeling ingelicht dat zijn toestand kritischer is dan gedacht. Ik heb weinig tijd en moet eigenlijk zo snel mogelijk weer verder.

P: Dat klinkt niet al te best. Toch moet ik u staande houden. Is dit de verklaring voor uw rijgedrag?

B: Ik ben er niet bij met mijn gedachten, het is zo'n rotdag voor mij. Door mijn rotbaas, excuses voor het taalgebruik, ben ik ontslagen. Ziet u, ik zat op mijn werk en er moest een offerte naar een grote klant gemaaild worden voor een nieuw project. Nou was de offerte al af, maar in alle chaos is er door mij een te laag bedrag in de offerte vermeld, waardoor het hele project een koopje leek. Nadat ik de cliënt heb ingelicht over het daadwerkelijke bedrag, heeft deze uiteindelijk het hele project afgeblazen.

P: Zo, u heeft wel veel meegemaakt op één dag. Maar los van alles wat u vandaag is overkomen bent u niet alleen voor uzelf een gevaar, maar ook voor anderen. Bent u zich hier wel van bewust?

B: Ja, natuurlijk weet ik dat meneer. Ik heb nou eenmaal zo'n rotdag gehad, zoiets heb ik nog nooit eerder gedaan.

Abstract met details

P: Goedenavond. Zou ik uw rijbewijs en papieren mogen zien?

B: Hallo, moet dat nou echt...? Ik heb echt weinig tijd namelijk en ik kan dit er nu even niet bij hebben. Oké dan... ik pak het er even bij. Volgens mij heb ik het altijd op dezelfde plaats. Wacht even. Ah, hier heb ik het.

P: Dankuwel. Weet u waarom ik u staande heb gehouden?

B: Nee, helemaal niet. Ik heb geen flauw idee.

P: U heeft veel te hard gereden, namelijk wel dertig km/h boven de snelheidslimiet.

B: Oh huh, dat kan toch niet? Zo hard ja? Ik vroeg me al af waarom ik het geluid van sirenes achter me hoorde.

P: Ja u reed inderdaad veel te hard. Volgens de regels moet ik uw rijbewijs per direct innemen. Kunt u mij wel vertellen waarom u dit deed?

B: Oh wacht even. Mijn rijbewijs innemen?! Sorry meneer, ik had echt niet door dat mijn snelheid zo hoog was. Het is dat u het aankaart. Het zit namelijk zo, een dierbaar iemand is vanochtend opgenomen met ernstige complicaties. Hij is al vaker opgenomen ten gevolge van zijn slechte gezondheid. Hij was lunch aan het bereiden en opeens hoorde een familielid een harde klap. Ze trof hem bewusteloos naast het fornuis aan en was zo alert om direct de hulpdiensten in te lichten. Kunt u het zich voorstellen? Zijn toestand leek stabiel te zijn, maar ik ben net door de afdeling ingelicht dat zijn toestand kritischer is dan gedacht. Ik heb weinig tijd en moet eigenlijk zo snel mogelijk weer verder. Ik moet naar de spoedafdeling.

P: Dat klinkt niet al te best. Toch moet ik u staande houden. Is dit de verklaring voor uw rijgedrag?

B: Ik ben er niet bij met mijn gedachten. Ik heb in geen maanden zo'n rottag gehad. Door mijn rotbaas, excuses voor het taalgebruik, ben ik ontslagen. Ziet u, ik zat op vanochtend om 7 uur al op mijn werk. Ik was druk bezig toen de telefoon rinkelde. Er moest een offerte binnen een half uur naar een grote klant gemaild worden voor een nieuw project in Amsterdam-Zuid. Nou was de offerte al af, maar in alle chaos is er toen ik onderweg was naar mijn volgende vergadering door mij een te laag bedrag in de offerte vermeld, waardoor het hele project een koopje leek. Nadat ik de cliënt een half uur later heb ingelicht over het daadwerkelijke bedrag, heeft deze uiteindelijk het hele project, dat voor komend voorjaar gepland stond, afgeblazen.

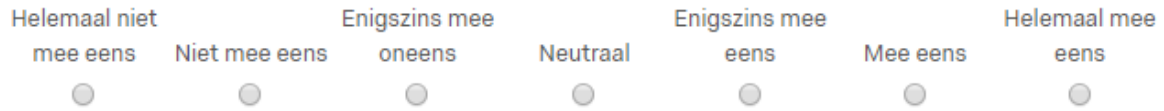
P: Zo, u heeft wel veel meegemaakt op één dag. Maar los van alles wat u vandaag is overkomen bent u niet alleen voor uzelf een gevaar, maar ook voor anderen. Bent u zich hier wel van bewust?

B: Ja, natuurlijk weet ik dat meneer. Ik heb nou eenmaal zo'n rottag gehad, zoiets heb ik nog

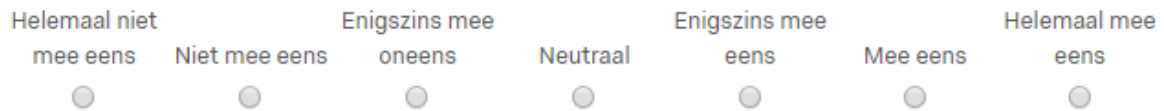
Bijlage 2: Survey

Geloofwaardigheid

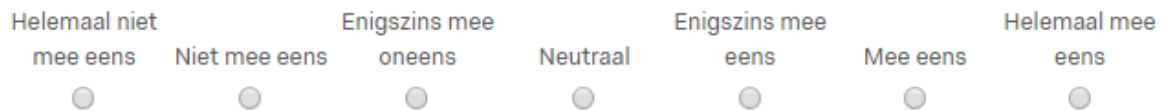
Ik vind de bestuurder betrouwbaar

Ik vind de bestuurder oprecht

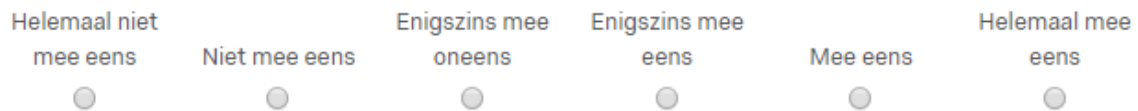

De verklaring van de bestuurder is waar

Schuld

Ik zou aan de hand van de verklaring van de bestuurder een lagere straf geven

Ik vind dat de bestuurder in deze situatie niet geheel verantwoordelijk kan worden gesteld voor zijn rijgedrag

De situatie van de bestuurder is geen rechtvaardiging voor zijn snelheidsovertreding

Het rijbewijs van de bestuurder moet worden ingenomen

Helemaal niet mee eens   Niet mee eens   Enigszins mee oneens   Enigszins mee eens   Mee eens   Helemaal mee eens

Vragen over de bestuurder

Ik vond de verklaring van de bestuurder

Zeer vaag   Vaag   Enigszins vaag   Neutraal   Enigszins concreet   Concreet   Zeer concreet

Ik vond de verklaring van de bestuurder

Zeer ongedetailleerd   Ongedetailleerd   Enigszins ongedetailleerd   Neutraal   Enigszins gedetailleerd   Gedetailleerd   Zeer gedetailleerd

Ik vond de verklaring van de bestuurder

Helemaal niet visueel voorstelbaar   Niet visueel voorstelbaar   Enigszins niet visueel voorstelbaar   Neutraal   Enigszins visueel voorstelbaar   Visueel voorstelbaar   Helemaal visueel voorstelbaar

Ik vond de verklaring van de bestuurder

Helemaal niet specifiek   Niet specifiek   Enigszins niet specifiek   Neutraal   Enigszins specifiek   Specifiek   Zeer specifiek

Bijlage 3: Introductietekst

Beste participant,

Hartelijk dank voor uw deelname aan dit onderzoek. Dit onderzoek gaat over de verklaring van bestuurders bij een verkeersovertreding.

Het afgelopen jaar was het aantal verkeersdoden in Nederland 678. Dit was ruim 11% meer dan het jaar daarvoor. Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft dit onderzocht en geeft aan dat dit vooral door hard rijden komt. Hard rijden levert dan ook risico op voor zowel de hardrijder zelf als voor andere weggebruikers. Ondanks dit risico geeft 40 procent van de automobilisten aan regelmatig te hard te rijden op de snelweg. Maar liefst 64 procent geeft aan vaak geconfronteerd te worden met andere weggebruikers die veel te hard rijden op de snelweg.

Op de volgende pagina zult u een gesprek tussen een politieagent en een bestuurder lezen. In de tekst wordt de bestuurder staande gehouden door de politieagent vanwege een snelheidsovertreding. Het blijkt dat bestuurders bij een verkeersovertreding mogelijk een valse verklaring kunnen geven om een straf te verminderen of zelfs te voorkomen. Lees het gesprek daarom rustig door. Na het lezen zullen er een aantal vragen gesteld worden over hoe u het gesprek vond gaan.

Deelname aan dit onderzoek is volledig vrijwillig, en daarom kunt u op elk moment uw deelname aan het onderzoek afbreken. Uw antwoorden zullen volledig anoniem worden verwerkt en uitsluitend worden gebruikt voor wetenschappelijke doeleinden.

Nu volgt het gesprek.